

Møre og Romsdal
fylkeskommune

saksframlegg

Dato:	Referanse:	Vår saksbehandlar:
08.07.2021	96447/2021	Janne Lønsethagen

Saksnr

Utval
Fylkesutvalet

Møtedato
30.08.2021

Innspel til luftfartsstrategi og kartlegging av utviklinga i luftfarten etter pandemiutbrotet

Fylkeskommunedirektøren si innstilling:

Høyringsuttale frå Møre og Romsdal fylkeskommune:

1. Møre og Romsdal fylkeskommune støtter at det blir utarbeidd ein heilskapleg luftfartsstrategi.
2. Luftfartstilbodet er særskild viktig for vårt eksportretta næringsliv. Staten må følgje opp at tilbodet er godt nok både i den fasen vi er i no med redusert trafikk under Koronapandemien, og når ein ny normalsituasjon er etablert.
3. Møre og Romsdal fylkeskommune er nøgd med vedtaket om at kjøp av innanlandske flyruter skal bli vidareført som eit statleg ansvar.
4. Luftfartsstrategien må legge til rette for ein velfungerande innanriksmarknad med gode internasjonale korrespondansar, som er tilpassa både næringslivet og fritidsreiser.
5. Luftfartsstrategien må gje retningslinjer for arbeid framover for null- og lågutsleppsløysingar i luftfarten. FOT-rutene kan vere spesielt eigna for krav om null- og lågutsleppsløysingar.

Bakgrunn

Samferdselsdepartementet har sett i gang arbeid med ei stortingsmelding om ein nasjonal luftfartsstrategi. Den er planlagt lagt fram for Stortinget våren 2022. Som grunnlag for arbeidet ønsker dei å kartlegge utviklinga i luftfarten etter pandemiutbrotet. Samferdselsdepartementet ønsker innspel særleg knytt til utviklinga i luftfarten etter pandemiutbrotet, og om utfordringar, moglegheiter og internasjonale utviklingstrekk med betydning for norsk luftfart. Høyringsbrevet kan bli sett i [denne lenka](#).

Vurdering

Dette står innleingsvis i NOU 2019:22:

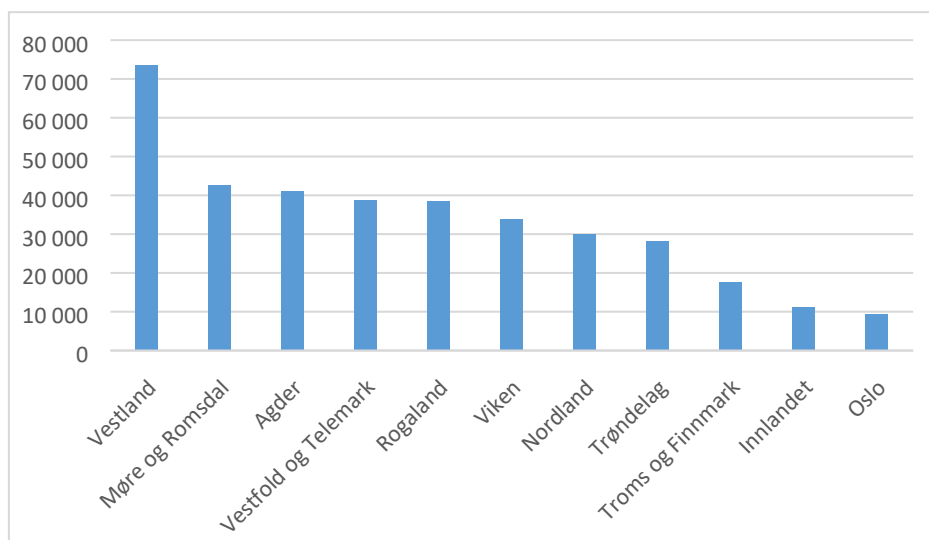
«Norge har krevende topografi, spredd bosetting og lange avstander både innenriks og til utenlandske handelspartnere og feriemål. I mange deler av landet er fly det eneste realistiske transportalternativet på litt lengre reiser. Et tilstrekkelig flyrutetilbud til akseptable priser er viktig for at folk skal

kunne bo i hele landet og samtidig ha tilgang til sykehus, offentlige myndigheter og andre viktige institusjoner, og for handel og samarbeid med resten av verden»

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2019-22/id2680751/>, s. 7

Luftfarten er særst viktig for vårt eksportretta næringsliv. Møre og Romsdal er også eit viktig reiselivsfylke. Om flytilbodet ikkje er attraktivt, med få ruter og lange ventetider ved mellomlandingar, vil det gå utover konkurransekrafta til næringslivet i Møre og Romsdal.

Figuren nedanfor viser fastlandseksport frå fylke i landet. Møre og Romsdal er fylket med nest høgast fastlandseksport, med 9,5 prosent av fastlandseksporten frå landet i 2020, med ein verdi på 43 milliardar kroner. Møre og Romsdal er fylket i landet med høgast fastlandseksport per innbyggjar.

Figur 1 Fastlandseksport etter region, 2020. Kjelde: SSB

Avinor har fått utarbeidd en [rapport om luftfartens samfunnsnytte](#) (2015). Rapporten er basert på internasjonal forskning, og arbeider frå Transportøkonomisk institutt, Møreforskning og Universitetet i Nordland. Rapporten viser at luftfartssektoren i seg sjølv bidrar til sysselsetting, verdiskaping og ringverknader i form av underleveransar og forbruk skapt av inntekter frå direkte og indirekte sysselsetting. I følgje rapporten vurderer næringslivet flytransport som avgjerande. Oljesektoren avhengig av flytransport. For turisme, frakt av varer med høg tidsverdi og pendlingsreiser er luftfarten særst viktig. Flytilbodet har også stor betydning for utdanning og forskning, for helse og beredskap, og idrett og kultur.

Rapporten seier at:

«Avinors investeringer i økt kapasitet viser stor samfunnsnytte. Nyttan ved kapasitetsutvidelser på de fire største flyplassene beregnet til å være omtrent dobbelt så høg som kostnadene. Dette er i tråd med funn foran om nyttan av luftfart for folk og næringsliv i et langstrakt land med en så perifer beliggenhet som Norge. Funnene viser at for utvikling av regioner og næringsliv i et land som er så avhengig av flytransport som Norge, er det

viktig å opprettholde rammebetingelser som gjør det mulig å utvikle et luftfartstilbud i hele landet.» (s. 8)

Tilgjenge, regularitet og føreseielege driftsvilkår er heilt essensielt for reiselivsnæringa. Tilgjenge både til fylket, og i fylket. I 2019 hadde vi 1,6 millionar kommersielle overnattingar i Møre og Romsdal. Om lag 30 prosent av turistane som besøkte Møre og Romsdal før koronautbrotet var utanlandske. Den største innfallsporten for utanlandske turistar som kjem med fly er Oslo Lufthamn Gardermoen. Korrespondanse med internasjonale flyruter er derfor svært viktig. Dersom fylket skal bli interessant som reisemål for langhelgar for internasjonale turistar, er det svært viktig at ikkje mykje av tida blir «spist opp» i venting på korresponderande fly. Langweekend-turisme skjer ofte utanom høgsesongen, og bidrar slik til heilårsturisme, og dermed også heilårs arbeidsplassar, som er uttalte målsettingar både nasjonalt og regionalt.

I samband med pandemien har etterspørselen etter flyreiser vore langt mindre enn i ein normalsituasjon. Ifølgje Avinor sin trafikkstatistikk er det per juli 2021 ein nedgang på 29 prosent flyreiser på innanlands flygingar i 2021 samanlikna med 2019. For utanlands flygingar er det ein nedgang på 82 prosent. For offshore er det ein nedgang i flyreiser på om lag 6 prosent.

Sjølv om ein har fått erfaring med digitale samarbeidsformer, vil det også framover vere viktig å ha moglegheit til å reise for å møte samarbeidspartar, kundar og leverandørar. Flytilbodet er også sentralt for reiselivsnæringa, og for fritidsreiser.

Det er usikkerheit rundt korleis flytilbodet vil vere i fylket framover. Tilbodet som er planlagt for hausten 2021 er sårbart for endringar ut frå korleis etterspørselen er. Det vil vere ein styrke om det blir utarbeidd ein nasjonal luftfartsstrategi som seier noko om korleis tilbodet skal vere i den nye normalsituasjonen, så dette er føreseieleg for dei ulike aktørane. Staten må også vurdere å gje støtte til det som i dag er kommersielle flyruter, om ikkje etterspørselen rettferdiggjjer kommersielle ruter i ein overgangsfase.

Når det gjeld FOT-ruter, så var det eit representantforslag i Stortinget som fekk fleirtal, som seier at «Stortinget ber regjeringen sørge for at kjøp av innenlandske flyruter videreføres som et statlig ansvar»¹.

Møre og Romsdal fylkeskommune er nøgd med dette vedtaket, då vi meiner at staten er best rusta til å sjå heilskapen i flytilbodet nasjonalt, og ta hand om kortbanenettet. Fylkeskommunen ønsker å vere høyringspart i saker om flytilbodet. Sjå også vedtak i sak T-7/15, og U-122/16.

Luftfart har ei utfordring innan klima og miljø, tilsvarande som andre transportformer. Ifølgje NOU 2019:22 er om lag 90 prosent av sivil innanriks luftfart kvotepliktig gjennom EU sitt kvotehandelssystem EU ETS.

Utdrag frå NOU'en:

«Framover skal utslippstaket reduseres med 2,2 pst per år, slik at utslippene i de kvotepliktige sektorene blir 43 pst lavere i 2030 enn i 2005. Dette er i tråd med Norges og EUs selvpålagte forpliktelser i Paris-avtalen. Utslippsreduksjonen i EU ETS er også i tråd med det scenariene fra FNs klimapanel mener er nødvendig fram til 2030 for å holde

¹ <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Saker/Sak/?p=84094>

temperaturøkningen under 2 grader (IPCC, 2018). 1,5 graders målet krever vesentlig større kutt. På lengre sikt må ambisjonsnivået økes og utslippstaket senkes.»

<https://www.regjeringen.no/contentassets/19a211ff48814d09b9939631924cf48d/no/pdfs/nou201920190022000dddpdfs.pdf>, s. 9.

NOU'en seier også at klimapolitikken på luftfartsområdet må bli videreutvikla, slik at den bidrar til eit høgare ambisjonsnivå, og at gjennom teknologiutvikling kan Norge bidra til lågare kostnader for klimapolitikken. Fylkeskommunedirektøren støtter dette, og meiner at spesielt kortbanenettet vil eigne seg til å prøve ut låg- og nullutsleppsløysingar. Sjå også sak U-110/20, høyringsuttale til elektrifiserte fly i kommersiell luftfart.

Ottar Brage Guttelvik
fylkeskommunedirektør

Arild Fuglseth
samferdselsdirektør